

Vi vil mer for Nordre Follo

Program for Nordre Follo Høyre 2023–2027

Behandlet og vedtatt 30.03.2023

Høyres verdier

Høyre legger vekt på kontinuitet mellom fortid og fremtid. Vi har arvet et samfunn preget av tillit, åpenhet og små forskjeller, et samfunn med høy verdiskaping og med velutbygde velferdsordninger. Det er vår plikt å ivareta og videreutvikle dette samfunnet for fremtidige generasjoner. Vi vil forandre for å bevare. Med det mener vi at vi må gjøre nødvendige endringer i dag av hensyn til klima og miljø, økonomisk og sosial bærekraft og fremtidige generasjoners velferd.

Høyres politikk bygger på den kristen-humanistiske kulturarven. Alle mennesker er født forskjellige, men med samme ukrenkelige egenverdi. Høyre mener at mangfold og toleranse er viktige verdier for det norske samfunnet. Mangfoldet bidrar til å utfordre og utvikle oss.

Høyre er et markedsvennlig parti. Markedsøkonomien fordeler økonomisk makt på flere hender og sikrer deltagelse av mange. Økonomiske og politiske maktkonsentrasjoner må unngås gjennom blant annet å sikre velfungerende konkurranse. Makt og ansvar bør plasseres så nær den enkelte, familien og lokalsamfunnet som mulig. Staten bør ikke få for mye makt. Staten har en plikt til å forvalte fellesskapets ressurser så effektivt som mulig.

Samfunnet er mer enn stat og kommune. Derfor kreves det grenser for politisk styring. Høyre ønsker en sterk, men begrenset stat som sikrer innbyggerne grunnleggende trygghet, velferd og like muligheter. Høyre mener at samfunnet bør skapes og utvikles nedenfra. Høyre mener at hver enkelt skal ha størst mulig frihet til og ansvar for å forme sitt eget liv og sin egen fremtid, basert på respekt for andre og for fellesskapet.

Vår politikk bygger på dette verdigrunnlaget

- Tillit til enkeltmennesket, samfunnet styrker enkeltmennesket
- Frihet til og ansvar for å forme sitt eget liv
- Respekt for andre og for fellesskapet
- Samhold og solidaritet mennesker imellom
- Omsorg for den som trenger det
- Samspill mellom personlig frihet, sosialt ansvar og de private og offentlige fellesskapene
- Makt og ansvar plassert så nært den enkelte og familien som mulig

Innholdsfortegnelse

Innhold

Kapittel 1 - Trygg oppvekst og landets beste skole.....	5
En god barnehage nær deg.....	5
En skole der alle kan lykkes	5
En mobbefri skolegang	7
Dyktige lærere og skoleledere.....	8
Et godt barnevern	8
Kapittel 2 - Helse og omsorg	8
Psykisk helse	9
Forebyggende tiltak og god fysisk helse	9
Et aldersvennlig samfunn	11
Tilbud til mennesker med demens.....	11
Rusomsorg	12
Kapittel 3 - Arbeid, vekst og næring.....	12
Kommunen som arbeidsgiver og tilbyder av tjenester	13
Ansvarlige styringsmål.....	13
Bærekraftig næringsliv.....	14
Kapittel 4 - Grønn kommune med blå politikk	14
Kapittel 5 - Areal-, bolig- og sentrumsutvikling.....	16
Areal- og boligutvikling.....	16
Vann og avløp.....	17
Sentrums- og stedsutvikling.....	17
Samferdsel og mobilitet	18
Kapittel 6 - Nordre Follo, en kommune for alle.....	18
Kapittel 7 - Kultur, frivillighet, idrett og friluftsliv.....	19
Kapittel 8 - Kirke, trossamfunn og livssyn.....	21

Vi vil mer for Nordre Follo

Nordre Follo kommune er en ung kommune og vi jobber fortsatt med å samle kommunen, både innbyggere og ansatte. Pandemien viste at en større og mer robust kommune håndterer fremtidens utfordringer bedre enn små kommuner.

Høyre tror på Nordre Follo, en kommune der det er godt å bo, leve og vokse opp. Høyre vil bevare det som er bra fra tidligere Oppegård og Ski, og er samtidig opptatt av å utvikle kommunen og å sørge for nødvendig effektivisering og forbedring.

En av Høyres hjertesaker er eldreomsorg. Vi har lenge visst at vi blir flere eldre og vi må sikre at innbyggerne våre får et godt tilbud i alle livsfaser. Vi må sørge for at vi har nok omsorgs- og seniorboliger, og ikke minst sørge for at alle som trenger en sykehjemsplass skal få det. Vi vil at eldre skal ha valgfrihet og være sjef i eget liv.

Høyre vil at skolene i kommunen skal bli enda bedre. En styrket skole med fokus på tidlig innsats der elever føler mestring, vil hindre at elever dropper ut av verdifull skolegang.

Høyre mener også at den lokale innsatsen for klima og miljø må trappes opp. Kommuneøkonomien skal forvaltes på en bærekraftig måte, slik at velferden vi har i dag også kommer fremtidige generasjoner til gode.

Vi går til valg på et tydelig program med klare ambisjoner og med mye ny politikk. Samtidig er programmet gjenkjennelig og viser at Høyre prioriterer det viktigste først; eldreomsorg, skole og folks privatøkonomi. Vi skal være en ja-kommune som sammen med frivilligheten, næringslivet og innbyggerne gjør Nordre Follo til et enda bedre sted å bo, leve og vokse opp.

Høyre vil jobbe for å styrke kommuneidentiteten, blant annet med kultur som viktig fane.

Høyre søker makt for å gi makten tilbake til deg. Vi tror på at vi får et bedre samfunn når hver enkelt har større valgfrihet og kan bestemme mer over egen hverdag.

Kapittel 1 - Trygg oppvekst og landets beste skole

En god og trygg oppvekst er det viktigste vi kan gi barna våre for å sikre muligheter for alle. Vårt mål er at Nordre Follo skal være Norges beste oppvekstkommune. Vi vil gi barna våre trygge rammer og muligheter til å realisere sine drømmer og ambisjoner, uavhengig av bosted eller sosial bakgrunn.

Ved å lære gjennom lek, legger barnehagen fundamentet for barnas videre utvikling, skolegang og voksenliv. Tidlig innsats er en nøkkel til senere mestring og økt læringsutbytte for alle elever.

Høyre vil ha nulltoleranse for mobbing, styrke skoleledelsen og gi gode tilbud for etter- og videreutdanning av ansatte.

En god barnehage nær deg

For Høyre spiller det ingen rolle om barnet går i en kommunal eller privat barnehage, så lenge barnehagen er en god arena for lek, omsorg og læring av høy kvalitet.

Det forventes at flere barnefamilier flytter til kommunen vår. Høyre vil jobbe for å styrke barnehagekapasiteten slik at vi i størst mulig grad får barnehager i nærheten av der barnet bor. Dette er viktig av flere grunner. Barna blir kjent og trygge i sitt nærmiljø og hver enkelt familie får mer tid i en hektisk hverdag.

Høyre vil sikre en god faglig kvalitet og et godt pedagogisk innhold i barnehagene ved å tilby ansatte etter- og videreutdanning.

Nordre Follo Høyre vil:

- bruke private utbyggere for å sikre mangfold og fortsatt full barnehagedekning
- legge til rette for mer samarbeid i og mellom barnehager, frivilligheten, kommunen og andre for å sørge for utvikling av ny kunnskap og nye tilbud
- sikre at matserveringen i barnehagen er sunn og tiltalende med god kvalitet
- sikre at barnehagene har et godt pedagogisk innhold samt tilby ansatte etter- og videreutdanning
- satse på læring gjennom lek
- stimulere til fysisk aktivitet og bruk av naturen
- iverksette et pilotprosjekt i en barnehage for å teste ut mer fleksible åpningstider

En skole der alle kan lykkes

Høyre vil ha en skole med mestring og læringsglede for alle elever. Det er viktig for elevenes personlige utvikling, ansvarsfølelse, selvtillit og selvstendighet.

Gode grunnleggende ferdigheter er et viktig utgangspunkt for videre skolegang og deltagelse i samfunns- og arbeidsliv. Vårt mål er at Nordre Follo skal ha de beste lærerne, som kan sikre alle barn og unge god

kvalitet i opplæringen. Ingen barn er like og alle elever fortjener å bli sett og møtt på sitt nivå. Innsatsen skal starte tidlig og alle barn skal lære å lese, skrive og regne.

Nordre Follo Høyre ønsker å starte et prøveprosjekt med nivådeling i grunnleggende fag i kortere perioder.

Vi ønsker samtidig å gi elever som ikke er klare for å begynne på videregående skole, muligheten til å ta et valgfritt ekstra påbyggingsår i ungdomsskolen, slik at færre dropper ut og slik at flere fullfører videregående opplæring.

Nordre Follo Høyre vil:

- at første året på grunnskolen som hovedregel skal være skjermfritt
- tilpasse undervisningen bedre til den enkelte elev, enten eleven trenger ekstra oppfølging eller ekstra utfordringer, gjennom varierte undervisningsformer og tidsbegrenset nivådeling
- forsterke arbeidet med tidlig innsats fra 1.-4. trinn og prioritere de grunnleggende ferdighetene slik at alle skal kunne lese, skrive og regne etter grunnskolen
- jobbe for at alle barn og unge er fysisk aktive i skolehverdagen
- innføre en ordning som gjør det enklere for elever å begynne på en annen ungdomsskole enn sin nærmeste
- gi alle elever som trenger ekstra utfordringer mulighet til å velge fag fra høyere klassetrinn
- jobbe for at skriftlig sidemål gjøres valgfritt
- er positive til lekser som verktøy for repetisjon og sørge for et godt tilbud om leksehjelp
- gjeninnføre «Skole-los» for å ivareta elever med stort skolefravær
- støtte opp om friskoler og den internasjonale skolen som representerer et mangfold i skoletilbudet for elevene
- at alle elever skal ha tilgang på skolehelsetjeneste med helsesykepleiere og skolepsykolog
- videreføre og videreutvikle «Hjerteknappen», der barn- og unge kan ta kontakt med helsesykepleier og skolepsykolog gjennom digitale løsninger
- bygge og vedlikeholde skolebygg som gir et godt fysisk arbeidsmiljø for elever og ansatte
- stille strengere krav til kompetanse i rådgivnings- og karriereveiledningstjenesten og gi avgangselever mulighet til å evaluere tilbudet. Skoleeier skal følge opp resultatene fra undersøkelsen
- bruke tilgjengelige skoleresultater aktivt for å utvikle grunnskolene i kommunen
- jobbe for at skolene skal ha et tettere samarbeid med nærmiljøet og næringslivet til f.eks. tilbud om arbeidslivspraksis

- vurdere å innføre et pilotprosjekt om 11. skoleår for elever med svake læringsresultater eller bekymringsfullt høyt fravær, sammen med fylkeskommunen og de videregående skolene
- søke staten om en prøveordning hvor kommunen overtar ansvaret for videregående opplæring
- jobbe for bedre samarbeid og informasjonsflyt ved overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole
- samarbeide med frivillig sektor, for at elevene skal få tilbud om å delta i flere lærings- og trivselsskapende aktiviteter i SFO-tiden
- jobbe for et tilbud om frivillig leksehjelp på SFO
- sørge for variasjon mellom læring, måltid, fysisk aktivitet, frilek og voksenstyrte aktiviteter på SFO

En mobbefri skolegang

Høyre har nulltoleranse for mobbing. Et trygt og godt læringsmiljø er helt avgjørende for god læring. Trives man bedre, lærer man bedre.

Nordre Follo Høyre vil:

- ha nulltoleranse for mobbing, krenkende adferd, rus og hærverk
- kartlegge tiltak skolene har for å bekjempe mobbing og sørge for at planer blir gjennomført med rett tiltak til rett tid
- styrke lærernes og skoleledernes kompetanse om hvordan avdekke, forebygge og håndtere mobbing
- innføre sosiallærerressurs på alle barneskoler og øke sosiallærerressurs på ungdomstrinnet
- videreføre og styrke mobbeombudet i kommunen
- styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom lærere, barnevernet, PP-tjenesten og helsetjenesten
- opprette tiltakspakker og oppfølgingsteam for skoler som over tid leverer svake læringsresultater, eller som har vedvarende problematikk knyttet til mobbing og skolemiljø
- sørge for at skoleleder har verktøy og kapasitet til å forebygge og avdekke vold og trusler mot ansatte i skolen, og bedre varslingskulturen internt på skolene
- styrke lærernes kompetanse om omsorgssvikt, vold og overgrep
- jobbe for at elever fra tidlig alder lærer betydningen av likestilling, respekt for personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet og for mennesker med annen etnisk og kulturell bakgrunn

Dyktige lærere og skoleledere

Gode og kompetente lærere er en forutsetning for elevenes læring og utvikling. Høyre vil sikre sterke fagmiljøer for å skape et godt pedagogisk miljø til det beste for elevene.

Nordre Follo Høyre vil:

- at lærere tilbys mulighet for etter- og videreutdanning
- innføre et prøveprosjekt med en egen mentorordning for nyutdannede lærere, som skal gjøre overgangen fra studier til jobb enklere, samt medvirke til å beholde lærerne i skolen
- jobbe for bedre kjønnsbalanse blant lærere og ha som mål at andelen mannlige lærere øker
- sørge for at alle rektorer/skoleledere i kommunen har fordypning eller tilstrekkelig kompetanse innen skoleledelse
- redusere mengden administrativt arbeid for lærere, og sikre at primæroppgavene er pedagogisk oppfølging og undervisningsrettet arbeid

Et godt barnevern

Barnevernet skal være en ressurs og støttespiller for barna og deres familie, og kontakten mellom barnevernet og familien må bygge på gjensidig tillit. Barnevernet har en svært viktig oppgave i å ivareta barns trygghet, særlig i situasjoner hvor barn utsettes for vold, overgrep og omsorgssvikt.

Nordre Follo Høyre vil:

- legge til rette for et mangfold av barnevernstilbud sammen med ideelle organisasjoner og private tilbydere
- jobbe for at alle barn i barnevernets omsorg skal ha én fast kontaktperson å forholde seg til
- legge til rette for at søsken som ønsker det, kan bo sammen etter omsorgsovertakelse
- at hensynet til barnet til enhver tid skal være avgjørende for hva slags tiltak som settes inn

Kapittel 2 - Helse og omsorg

Utgangspunktet for Høyres politikk er hensynet til og omsorgen for enkeltmennesket. Derfor vil vi sikre at det er brukeren, ikke systemet, som står i sentrum av helse- og omsorgstjenestene. Helse- og omsorgstilbudet skal ha kvalitet og verdighet, og gi valgmuligheter. Eldre skal tilbys bedre måltider samt økt aktivitet og fellesskap. Høyre vil gjennomføre et krafttak for psykisk helse.

Høyre ønsker en helsetjeneste som ivaretar den enkeltes behov. Individet, ikke systemet må stå i sentrum.

Kommunen er vårt sikkerhetsnett og Nordre Follo skal være en kommune der du alltid skal bli møtt med verdighet og respekt. Høyre vil at du skal være sjef i eget liv og at hjelpen du får skal ta utgangspunkt i ditt behov. Alle skal oppleve å ha medbestemmelsesrett og individuell tilpasning.

Psykisk helse

God fysisk og psykisk helse er en forutsetning for å leve et godt liv – hele livet. Aktivisering og deltakelse i samfunnet er forebyggende mot psykisk uhelse og ensomhet.

Nordre Follo Høyre vil:

- arbeide for å forhindre mobbing, ekskludering og ensomhet
- arbeide for tettere samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunale helsetjenester om psykisk helse
- opprette et tilbud på helsestasjonene for gutter gjennom hele skoleløpet
- styrke det forebyggende arbeidet mot spiseforstyrrelser
- sørge for god oppfølging av mødre - før, under og etter fødsel, med særlig oppfølging av mødre med minoritetsbakgrunn
- videreføre tilrettelegging for frivillige organisasjoner som tilbyr hjelp og støtte til mennesker som trenger det
- sikre at barn og unge som ikke har fått bedret sin tilstand etter ett år i kommunalt psykisk helsevern får en ny vurdering

Forebyggende tiltak og god fysisk helse

Høyre vil satse på aktive dag- og botilbud, som legger til rette for at alle kan være en del av fellesskapet. Vi vil legge til rette for fysisk aktivitet for alle aldersgrupper og blant personer med nedsatt funksjonsevne. Vi vil at kommunen, gjerne i samarbeid med frivillige, skal legge til rette for gode møteplasser og fellesområder som gir økt sosial kontakt.

Nordre Follo Høyre vil:

- bidra til at flere friluftsområder tilrettelegges for alle
- styrke tilbudene innen fysisk trening, som Frisklivssentralen, «Aktiv på dagtid» og 60+, for eldre og personer med funksjonsnedsettelse, og sørge for å bedre informasjonen om tilbudene
- styrke lokale rehabiliteringstilbud og tverrfaglig rehabilitering i hjemmet
- at familier med barn med funksjonsnedsettelse skal sikres gode, tilpassede og koordinerte tjenester
- sørge for at brukere i alle aldersgrupper og på ulike funksjonsnivåer får tilrettelagt tilgang til behandlingssengene på Høyås og Finstادتunet

- sikre at kommunen til enhver tid har tilstrekkelig fastlegehjemler
- jobbe sammen med kommuner i Follo og Indre Østfold om et lokalsykehus, med mulig plassering på Rosenholm

Hjemmetjenester for dem som kan ...

For å opprettholde god livskvalitet og tilby gode helsetilbud trenger kommunen de varmeste hendende og skarpeste hodene. Høyre vil jobbe målrettet med å styrke rehabiliterings- og helsetjenestene ved å øke grunnbemanningen og investere i de ansattes kompetanse. Samtidig ønsker vi å satse mer på velferdsteknologi for å bidra til bedre mestring i eget liv. Teknologi skal likevel aldri erstatte menneskelig kontakt. De ansatte skal alltid være grunnmuren i helsetjenesten.

Nordre Follo Høyre vil:

- styrke grunnbemanningen, sørge for gode fagmiljøer og tilby kompetanseheving for ansatte i helsetjenesten
- legge til rette slik at eldre som ønsker det kan bo i eget hjem så lenge som mulig
- øke kapasiteten i hjemmebaserte tjenester og utvide fritt brukervalg til også å gjelde hjemmesykepleien
- sørge for at eldre har medbestemmelse i avgjørelser som angår deres fysiske og psykiske helse
- styrke bruk av velferdsteknologi for å frigjøre tid til omsorg
- legge til rette for fritt brukervalg innen praktisk bistand og brukerstyrt personlig assistanse (BPA), også ved å tillate private tilbydere i BPA-ordningen
- jobbe for privateide omsorgsboliger og boliger for personer med funksjonsnedsettelse, med mulighet for praktisk og medisinsk hjelp
- legge til rette for tilstrekkelig med parkeringsplasser ved bo- og behandlingssentre
- sørge for stabilitet i tjenestene slik at de som mottar omsorgstjenester forholder seg til færrest mulig personer

... og sykehjemsplass for dem som trenger det

Nordre Follo Høyre vil:

- tilby sykehjem med godt tjenestetilbud for dem som ikke lenger kan bo hjemme
- ha tilstrekkelig kapasitet i bemannede omsorgsboliger og sykehjem, først ved å se på utvidelse av Greverud sykehjem
- igangsette bygging av omsorgsboliger på Hebekk, i samarbeid med private aktører

- jobbe for at enkeltrom er standard på sykehjem
- sørge for at sykehjemmene tilbyr sunn og næringsrik mat, servert delikat og til rett tid
- stemme for skjenkebevilling på sykehjem og i omsorgsboliger
- jobbe for at alle på sykehjem daglig får et aktivitetstilbud

Et aldersvennlig samfunn

Antall eldre i kommunen vil øke betydelig i årene fremover. Friske eldre vil være en verdifull ressurs i lokalsamfunnet, men samtidig vil vi oppleve et økende antall eldre som trenger hjelp og pleie. Da er det viktig at helsetjenestene tilrettelegges og trygges for å møte morgendagens utfordringer.

Nordre Follo Høyre vil:

- videreføre eldresentrene og andre aktivitetsarenaer og møteplasser for eldre
- stimulere frivilligheten til å organisere middagsklubber hvor man kan samles til felles måltider
- ha en forsøksordning med helsestasjon for seniorer for å avlaste fastlegene
- legge bedre til rette for at pårørende kan delta i omsorgen for sine nærmeste og sørge for nødvendig støtte og avlastning
- arbeide for tettere samarbeid mellom helsetjenesten, tjenestemottaker og pårørende
- legge til rette for at helsetjenester og bo- og behandlingssentrene kan driftes både av private og ideelle aktører
- legge til rette for bokollektiv for seniorer, der de eldre involveres og er en ressurs for hverandre
- etablere et undervisningstilbud/opplæringstilbud for økt digital kompetanse, i samarbeid med seniorforeninger og helsefagelever
- sikre et godt transporttilbud for eldre
- legge til rette for tilstrekkelig med parkeringsplasser ved bo- og behandlingssentre

Tilbud til mennesker med demens

Et demensvennlig samfunn er et bedre samfunn for alle, et samfunn som bidrar til inkludering, likeverd og forståelse. Dette krever at vi bygger ned både fysiske og sosiale barrierer i samfunnet.

Demens rammer både yngre og eldre, og det rammer mange. Det er en velkjent utfordring at vi blir flere eldre, og at det derfor vil bli flere med demens. Dette påvirker etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester, og vi er nødt til å finne løsninger som planlegger for fremtiden.

I demensomsorgen mottar yngre med demens omtrent det samme tilbudet som eldre, med liten grad av individuell tilpasning. Høyre mener dette ikke er godt nok og vil jobbe for å få etablert et tilrettelagt tilbud for denne sårbare pasientgruppen i Follo-regionen.

Nordre Follo Høyre vil:

- jobbe for et tilstrekkelig og godt tilrettelagt botilbud for personer med demens
- vurdere en mulighet for å etablere en mobil kompetansenhet for demens, tilknyttet det tilrettelagte tilbudet
- styrke demenskoordinator-funksjonen og videreføre støtten til arbeidet som gjøres i pårørendeskolen
- etablere et tilrettelagt tilbud i Follo-regionene for yngre mennesker med demens

Rusomsorg

En god rusomsorg begynner med forebygging. Vi skal prioritere rusforebyggende arbeid i samarbeid med hjem, skole, helsetjenesten, politi, barnevern og frivilligheten. De som sliter med rus og som ønsker og har behov for hjelp, skal oppleve at de får hjelp. Nordre Follo vil delta i et felles pilotprosjekt for rusreform i Follo-regionen.

Nordre Follo Høyre vil:

- ta initiativ til et felles pilotprosjekt for rusreform i Follo-regionen
- sørge for videre drift av Fontenehuset i Nordre Follo
- jobbe for å gi flere rusavhengige tilbud om aktivitet, utdanning og/eller jobb etter behandling

Kapittel 3 - Arbeid, vekst og næring

En sterk kommuneøkonomi er nødvendig for at alle som bor i kommunen kan få et godt tjenestetilbud. For Høyre er det viktig å forvalte økonomien på en bærekraftig måte slik at den velferden vi har i dag også kommer fremtidige generasjoner til gode. Kommunens drift skal være kostnadseffektiv slik at skattepengene gir best mulig tjenester til innbyggerne. Kommunen skal bruke mindre tid på administrasjon og mer tid på mennesker.

Det skal lønne seg å starte og drive virksomhet i Nordre Follo. Nordre Follo Høyre vil jobbe for gode og forutsigbare rammevilkår for både bedriftene og de ansatte og gi kommende generasjoner et minst like godt utgangspunkt som tidligere generasjoner har hatt.

Nordre Follo har en sentral plassering, nær Oslo, fjorden og kontinentet, og ikke minst vil den nye Follobanen bidra til nye muligheter når det gjelder å tiltrekke oss næringsvirksomhet. Dette gir oss et godt utgangspunkt for å legge til rette for at oppstartsbedrifter og næringsdrivende etablerer seg i Nordre Follo.

For Høyre er det viktig å støtte opp om bedrifter som tar inn lærlinger. Lærlingplasser kan ikke vedtas, de må skapes. Det skjer ute i bedriftene, i godt samarbeid med næringslivet, kommunen, nabokommuner, fylkeskommunen og andre kompetansesentra.

Høyre vil kjempe mot innføring av eiendomsskatt. Eiendomsskatt er en usosial skatt som ikke tar hensyn til den enkeltes betalingsevne. Den vil derfor ramme enslige pensjonister med dyre boliger og småbarnsfamilier med høy gjeld særlig hardt. Høyre mener at det finnes andre måter å øke kommunens inntekter.

Kommunen som arbeidsgiver og tilbyder av tjenester

For å realisere viktige samfunns mål, er Nordre Follo avhengig av dyktige ansatte. Hverken skolen, barnevernet eller eldreomsorgen blir bedre uten flinke folk på jobb. Derfor er det viktig at Nordre Follo kommune er en god arbeidsgiver som legger til rette for kompetanseheving. Samtidig skal kommunen påse at bemanningen ligger på et nivå som sikrer effektiv drift.

Nordre Follo Høyre vil:

- jobbe aktivt for at Nordre Follo kommune skal være en attraktiv arbeidsplass med muligheter for kompetanseheving og avansement
- bidra til flest mulig heltidsstillinger og redusere bruk av vikarer
- utrede mulighet for å kompensere ansatte som benytter kollektiv transport til og fra jobb
- at bemanningen i kommunen ligger på riktig nivå i forhold til behov og økonomi
- sørge for rask og effektiv saksbehandling

Ansvarlige styringsmål

Trygg og god styring av økonomien er avgjørende for å opprettholde og styrke kvaliteten i kommunale tjenester. Høyre vil stå for en moderat og ansvarlig økonomistyring som prioriterer kommunens lovpålagte oppgaver, og jobbe for å øke Nordre Follo's inntekter. Høyre ønsker å etablere et kommunalt eiendomsselskap for optimal forvaltning av kommunenes eiendommer.

Nordre Follo Høyre vil:

- ikke innføre eiendomsskatt i Nordre Follo
- holde det totale nivået på kommunale avgifter og gebyrer så lavt som mulig
- at kommunale bygg som ikke er i bruk, skal leies ut eller selges
- utarbeide en oversikt over alle kommunale bygg og eiendommer med mål om å selge eiendommer det ikke er nødvendig at kommunen eier
- etablere et kommunalt eiendomsselskap for optimal forvaltning av kommunens bygg og eiendommer
- oppdatere og videreutvikle beredskapsplaner, tilpasset det til enhver tid gjeldende trusselbildet i Norge

- sørge for at kommunale IKT-løsninger er velfungerende og brukervennlige. Samarbeid med andre kommuner må vurderes, særlig ved større anskaffelser

Bærekraftig næringsliv

Nordre Follo skal være en ja-kommune som tilbyr gode tjenester for innbyggere og bedrifter. Samtidig skal kommunen være en attraktiv arbeidsplass som de beste arbeidstakerne søker seg til. Kortreiste arbeidsplasser er bærekraftige, det bedrer både produktiviteten og miljøet. Høyres mål er at Nordre Follo skal bli en attraktiv næringslivskommune!

Nordre Follo Høyre vil:

- jobbe for gode vilkår for næringslivet og profilere Nordre Follo som næringslivskommune
- planlegge næringsvirksomhet og boområder i samspill, for å gi nærhet til arbeidsplasser og for å bedre kundegrunnet for butikker og tjenesteytere
- utnytte mulighetene Follobanen gir til å tiltrekke oss næringsvirksomhet
- legge til rette for entreprenør- og oppstartsbedrifter
- legge til rette for og utvikle flere næringsarealer
- samarbeide tettere med NAV og bedriftene om å kvalifisere arbeidssøkere blant annet med styrket arbeidsrettet språktrening
- styrke samarbeidet med nabokommuner, fylkeskommunen og kompetansesentra som NMBU og andre høyskoler og universiteter
- satse på unge gjennom samarbeid med næringslivet og støtte opp om bedrifter som tar inn lærlinger
- jobbe for å øke antall lærlinger i kommunen
- at kommunen fortsetter å ha dedikerte ressurser som bidrar til nær kontakt med næringslivet og deres organisasjoner

Kapittel 4 - Grønn kommune med blå politikk

Å ta vare på naturen er noe av det viktigste vi kan gjøre for de som kommer etter oss. Kommende generasjoner skal også kunne høste av naturen og bruke den til rekreasjon. Høyre vil arbeide for god og balansert bruk av arealer og ikke-fornybare ressurser som ligger innenfor naturens bæreevne. Vi vil redusere utslippene, ikke utviklingen.

Tap av naturmangfold og klimaendringer er blant de største utfordringene i vår tid. Høyre vil ta vare på naturmangfoldet, redusere lokale klimagassutslipp og bidra til å begrense utslipp til vann og vassdrag, og på den måten være med å redde Oslofjorden.

Vi vil også legge til rette for at flere kan ta i bruk naturen. Forskning viser at fysisk aktivitet og naturopplevelser har positiv effekt både på vår fysiske og psykiske helse. Områder som kan nås til fots, på sykkel eller med kollektivtransport skal prioriteres for at så mange som mulig skal kunne ta del i friluftslivet.

Nordre Follo Høyre vil:

- samarbeide i Folloregionen om felles tiltak for å begrense utslipp til vann og vassdrag før de renner ut i Oslofjorden
- jobbe for å åpne bekker og elver
- jobbe for et rent Kolbotnvann og Fosstjern
- bidra til å finne løsninger på håndtering av forurensede masser fra alunskifer-deponiet på Taraldrud
- bevare og tilgjengeliggjøre viktige frilufts- og rekreasjonsområder, som f.eks Kantoråsen og Nedre Ekornrud
- tilbakeføre jordet på Nedre Ekornrud etter kommunal lagring
- jobbe for god balanse mellom vekst og vern i grøntområder
- bevare dyrket mark og ha en nullvisjon for nedbygging av matjord
- satse på ENØK-prosjekter og investere i solenergi på kommunale bygg og anlegg. Gjennomgå aktuelle objekter
- styrke markedet for gjenbruk av byggematerialer ved å stille krav i kommunale byggeprosjekter
- jobbe for at Follo-regionen skal etablere anlegg for gjenbruk og gjenvinning av byggematerialer
- at reparasjon og gjenbruk vurderes, fremfor kjøp av nytt ved kommunale anskaffelser og kommunale byggeprosjekter
- at kommunen skal samarbeide med befolkningen, næringsliv og frivilligheten for å redusere matsvinn og sørge for god bruk av overskuddsmat. Ha som mål å redusere matsvinn i kommunale virksomheter med 50 prosent innen 2030
- videreutvikle utlånstilbudet BUA
- bidra til at kommunen blir attraktiv for etablering av flere grønne arbeidsplasser
- stille strenge miljøkrav til kommunale anskaffelser
- jobbe for at alle anleggsplasser i kommunen på sikt skal bli utslippsfrie
- at alle kommunale bygg bygges med en høy kvalitets- og miljøklassifisering
- innføre en hurtigspor-modell for klimavennlige bygg i kommunal saksbehandling og for entreprenører som garanterer fossilfrie eller utslippsfrie byggeplasser

Kapittel 5 - Areal-, bolig- og sentrumsutvikling

Nordre Follo kommune er en attraktiv kommune som mange vil bo i. Med den nye Follobanen forventes det sterk vekst og tilflytning til kommunen.

Nordre Follo Høyre har store ambisjoner om å gjøre vår kommune enda bedre. Vi skal ta vare på vårt særpreg, samtidig som vi fornyer og utvikler med en balansert utviklingspolitikk. Høyre vil forandre for å bevare. Vi vil beskytte våre grøntarealer samtidig som vi tilrettelegger for en innbyggervennlig infrastruktur og et levende lokalsamfunn, der det tas hensyn til både vern og vekst.

Areal- og boligutvikling

Lokale bedrifter og næringsliv beriker lokalsamfunnet vårt og bidrar til lokal verdiskapning. Høyre er opptatt av å prioritere arbeidet med å etablere og utvikle flere næringsarealer. Vårt mål er at Nordre Follo skal bli en næringsvennlig kommune som spiller på lag med næringsliv og etablerere.

Høyre er opptatt av at flere skal få muligheten til å eie egen bolig. Særlig unge har i dag vanskeligheter med å komme inn på boligmarkedet. Her må vi tenke nytt. Høyre ønsker å legge til rette for flere boligkjøpsmodeller slik at flere får muligheten til å komme seg inn på boligmarkedet.

Høyres visjon er at Nordre Follo skal bli en moderne, effektiv og serviceorientert kommune. I denne sammenheng vil vi ha et særlig fokus på å effektivisere Plan- og byggesaksavdelingen.

Nordre Follo Høyre vil:

- planlegge for rehabilitering og utvidelse av Greverud skole
- ha en helhetlig arealplanlegging med varierte bolig, rekreasjons - og næringsområder
- at kommunen skal være en ja-kommune som også heier på private initiativ
- legge til rette for generasjonsmøteplasser – som barnehager og eldreboliger i samme nærmiljø
- sikre utvikling av Vevelstadorrådet, i samarbeid med private aktører og idretten
- være pådriver for en raskere utvikling av Fløysbonn som prioritert utbyggingsområde
- øke antall grønne lån i investeringene våre
- sikre variert bebyggelse, der også eneboliger, rekkehus og lavblokker er en del av fremtidig boligplanlegging
- tilrettelegge for et boligmarked for ungdom og andre i etableringsfasen
- at det i samarbeid med utbyggere tilrettelegges for boliger som flere har råd til å kjøpe
- at kommunen sammen med utbyggere tilrettelegger for forskjellige eierformer, som leie til eie

- at eiendomsretten skal vektlegges tungt i alle saker, og at bruken av ekspropriasjon sterkt skal begrenses
- sikre at idrettsanlegg bygges der det gis størst nytteverdi
- at idrettsanlegg skal være en naturlig del av rekkefølgekrav til nye utbyggingsfelt, med idrettslagene involvert
- jobbe for å effektivisere byggesøknadsprosessen, herunder øke bruken av digitale verktøy for å redusere saksbehandlingstid og øke brukervennlighet
- skape flere grøntområder ved eksempelvis å gjøre skolegårder til grønne parker
- sikre lokal identitet ved bruk av adresses tilleggssnavn og skilting

Vann og avløp

Kommunen må stille krav til utbyggere og ha en aktiv holdning til utbyggingsavtaler, slik at infrastruktur som vann, kloakk, veier og fortau raskt kommer på plass, med bidrag fra utbyggerne.

Nordre Follo Høyre vil:

- videreføre utskiftning av vann- og avløpsanlegg i hele kommunen
- sikre at vann- og avløpsanlegget på Svartskog/Bålerud utnyttes best mulig

Sentrums- og stedsutvikling

Høyre vil utvikle gode og attraktive bomiljøer med varierte bebyggelse og rekreasjonsområder. Vi vil at også de mindre tettstedene våre i Skotbu, Svartskog, Siggerud og Kråkstad skal videreutvikles.

Vi skal sørge for størst vekst i områder som har god tilgang på høyfrekvent kollektivtransport, men vi skal også sørge for vedlikeholdsvekst i områder som Skotbu, Kråkstad og Svartskog. På Siggerud må sentrum utvikles til et lite nærsenter med variert bebyggelse.

Nordre Follo Høyre vil:

- jobbe for en balansert utvikling av Kolbotn sentrum og Ski by
- være positive til boligbygging og næringsetablering i hele kommunen for å sikre bosetting og for å skape levende og aktive tettsteder og lokalsentra
- støtte vedlikeholdsvekst på Kråkstad, Svartskog, Siggerud og Skotbu
- støtte strenge støykrav rundt boligområder
- ta vare på våre grønne lunger og 100-meterskoger
- sørge for at Birkelunden og kollen bak stabburet ved Kullebunden gård blir gode og tilgjengelige parkområder

Samferdsel og mobilitet

Høyre er opptatt av at alle skal kunne leve frie og selvstendige liv. Alle skal kunne finne sin plass i vår kommune. Da må det være enkelt å bevege seg og ferdes her.

Vi vil jobbe for å bedre parkering og tilgjengelighet i kommunen slik at så mange som mulig opplever å kunne delta i samfunnet, uavhengig av livsfase og funksjonsevne.

Nordre Follo Høyre vil:

- stille strengere og tydeligere krav til Bane Nor om utbedring og universell utforming av Kolbotn stasjon
- sikre at ny bro over jernbanen ved Oppegård stasjon blir en realitet
- at hele parkeringsnormen tas i bruk i nye utbyggingsprosjekter, slik at alle som ønsker og har behov for parkering får det - dette gjelder særlig gjesteparkering
- sikre at kommunens parkeringsstrategi er hensiktsmessig for både innbyggere, næringsliv, idretts- og kulturliv og tjenestetilbydere
- alle kjøretøy som benyttes i kommunal tjeneste skal fritas fra parkeringsavgift
- jobbe for universell utforming i sentrumsområdene
- sikre vedlikehold og brøyting som gir god fremkommelighet for innbyggere
- jobbe for å bedre parkering og tilgjengelighet til friområder på Svartskog
- jobbe opp mot sentrale myndigheter for å sikre bedre løsninger for trafikkavvikling og sikkerhet for alle brukere langs Gamle Mossevei og Ingierstrandveien
- samspille med våre fylkespolitikere slik at Akershus fylke prioriterer direkte avkjøring fra E18 til Svartskog

Kapittel 6 - Nordre Follo, en kommune for alle

Alle mennesker er født forskjellige med samme ukrenkelige egenverdi.

Høyre mener at et godt samfunn bygges på tillit til og respekt for enkeltmennesket. Alle skal ha muligheter for personlig utvikling, deltakelse og livsutfoldelse uavhengig av kjønn, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, etnisitet eller funksjonsevne.

Likestilling handler først og fremst om like muligheter, ikke at alle skal velge likt. Det handler om retten til å bestemme over sitt eget liv og gjøre egne valg. Den viktigste likestillingskampen i dag handler om de som opplever negativ sosial kontroll.

God inkludering gir muligheter for alle. Inkludering handler om å ha mulighet til å mestre eget liv, forsørge seg selv og ha en meningsfull hverdag. Vi mener nøkkelen til god integrering er gode norskkunnskaper og å delta i arbeidslivet. Høyre mener at det må stilles krav til den enkelte. Da må vi sørge for at alle møter et godt tilpasset program som raskt kvalifiserer dem til jobb. Høyre vil spille på lag med de frivillige organisasjonene og legge til rette for at de får gode rammevilkår.

Vi lever i en verden der mange mennesker er på flukt, og Nordre Follo må derfor forvente å ta imot flere flyktninger i årene som kommer. Vår jobb er å sørge for at de får den oppfølgingen de trenger og raskt kommer seg ut i jobb.

Nordre Follo Høyre vil:

- styrke krisesentrene i kommunen
- jobbe for at alle skal ha mulighet til å leve sine egne liv i frihet fra negativ sosial kontroll, vold i nære relasjoner, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse
- jobbe for språktrening og arbeidspraksis i både kommunen, næringsliv og frivillighet
- sørge for at alle ansatte i kommunen har tilstrekkelig norskkunnskaper for oppgavene de skal løse
- sørge for at flykninger bli tatt vel imot i vår kommune – som naboer, medelever og kollegaer
- jobbe for at ideelle organisasjoner og private er et supplement til det offentlige tilbudet i integreringsarbeidet
- bidra til økt kunnskap, aksept og kompetanse om LHBTQ+-personer i vår kommune
- at kommunen skal ha en handlingsplan mot diskriminering av LHBTQ+-personer
- bidra til kunnskap om negativ sosial kontroll knyttet til LHBTQ+-personer
- legge til rette for at flere med nedsatt funksjonsevne eller «hull» i CV-en kan komme i arbeid, med f.eks. «Utafor Boksen» eller lønnstilskudd

Kapittel 7 - Kultur, frivillighet, idrett og friluftsliv

Høyre har tillit til at samfunnet bygges nedenfra, av engasjerte innbyggere. Frivilligheten skaper glede, trivsel og knytter lokalsamfunnet sammen. Det er frivilligheten som skaper det gode samfunn. Høyre ønsker å styrke lokaldemokratiet og utvikle nye nærdemokratiske ordninger sammen med frivillige enkeltpersoner og organisasjoner.

Kultur, idrett og friluftsliv utgjør til sammen Norges største folkebevegelse. Alle bidrar på sitt vis til god folkehelse, deltakelse og inkludering, og skaper lokalt engasjement og fellesskap.

Tilrettelegging av meningsfulle fritidsaktiviteter er en viktig faktor for gode liv for innbyggere i alle aldre. For barn og unge er dette en særlig viktig arena for å motvirke utenforskap. Det er derfor viktig at kultur, idrett og friluftsliv er tilgjengelig for alle.

Gjennom frivilligheten kan vi bygge opp sosial tillit, inkludering og samhold. Økonomisk situasjon og sosial bakgrunn skal ikke være til hinder for deltakelse i fritidsaktiviteter.

Nordre Follo Høyre vil:

- sikre at alle barn og unge (under 18 år) kan delta i fritidsaktiviteter gjennom gode utlånsordninger og støtte til kontingent og treningsavgift
- arbeide for at alle ungdommer skal ha varierte fritidstilbud og at ungdomskubbene i større grad skal være brukerstyrte
- ha et godt samarbeid mellom kommunen og frivillige, og videreutvikle tilskuddsordninger til frivillige organisasjoner
- videreføre muligheten for bruk av skolebygg og andre kommunale bygg og anlegg til frivillighet og kulturliv på kveldstid
- jobbe for at frivilligheten sikres gode rammer for sitt samfunnsoppdrag
- støtte frivillige lag og organisasjoner som tilbyr aktiviteter til mennesker med nedsatt funksjonsevne
- premiere dugnadstiltak, som for eksempel søppelplukking fra gangveier og friluftsområder, tjenester til eldre og annen innsats for andre
- arbeide for at Nordre Follo Musikkråd, Nordre Follo Kulturråd og Nordre Follo Idrettsråd får støtte til administrative oppgaver
- opprettholde et bredt og mangfoldig kulturskoletilbud
- jobbe for tilgang til øvingslokaler, samt jobbe for lokale scener for musikk- og teaterforestillinger ulike steder i kommunen
- jobbe for at øvingslokaler for musikk holder den norske standarden for akustiske kriterier for rom og lokaler til musikkøvelser
- jobbe for at granulat kunstgress erstattes med et miljøvennlig alternativ
- ha tilbud om gratis adgang i svømmehallene for barn og deres følge i den perioden de har svømmeundervisning i skolen
- sørge for en full, ekstern teknisk gjennomgang av alle våre idrettsbygg som grunnlag for en forpliktende vedlikeholds- og oppgraderingsplan
- sikre sammenkobling av lysløypenettene i kommunen, både internt og mot nabokommunene
- lage en helhetlig sti- og løypeplan i marka som gir best mulig helårstilgang

- forbedre og merke helårs turvei langs kysten i vår kommune, med tilgang til fjorden der det er mulig
- jobbe for gang- og sykkelvei fra Skotbu stasjon til Røisfeltet
- videreutvikle turstiene rundt Kolbotnvannet og Tussetjern
- jobbe for en idrettsarena med nasjonal standard

Kapittel 8 - Kirke, trossamfunn og livssyn

Kirken og andre trossamfunn er viktige kulturbærere og viktige formidlere av vår felles kulturarv.

Høyre mener at alle skal kunne utøve sin tro og sitt livssyn. Vi vil støtte opp om trosmessig mangfold, og legger til grunn at alle tros- og livssynssamfunn skal respekteres og likebehandles.

Kirken og andre tros- og livssynssamfunn er viktige frivillighetsarenaer i kommunen, skaper tilhørighet og gir gode aktivitetstilbud.

Høyre er grunnleggende positiv til kirker og andre religiøse bygg som ønsker å utvide sin virksomhet, eksempelvis med flere møteplasser for unge eller som gode konsert- og kulturarenaer.

Nordre Follo Høyre vil:

- ta vare på vår forankring i den kristen-humanistiske kulturarven
- samarbeide med kirken og trossamfunn om arbeidet de utfører i og for lokalsamfunnet
- samarbeide med kirken og andre trossamfunn om barne- og ungdomsarbeid
- bidra til at kirkebygningene og kirkegårdene holdes i tilfredsstillende god stand
- bidra til etablering av minnelunder på kirkegårder
- bidra til at kirkene tilrettelegges som gode konsert- og kulturarenaer